λόγου», καὶ ἀποτείνουμαι σ' ὅλους τοὺς φωτισμένους τῆς φυλῆς μας, σ' ὅλους τοὺς νέους ποὺ ἀγκάλιασαν τὸ κίνημα τἀναμορφωτικό:

Χτύπημα πρέπει νὰ δοθῇ στὸ λείψανο μιᾶς δισχιλιόχρονης κατάρας, στὴν ἄτιμη ἐκπαίδευσή μας, ποὺ καὶ σωματικὰ καὶ πνεματικὰ τὰ σακατεύει τὰ παιδιά μας, τἀφίνει ἀμόρφωτα, τοὺς ποτίζει περιφρόνηση γιὰ τὴ γεωργία καὶ γενικὰ γιὰ τὴ δουλιὰ καὶ γιὰ τὴ γλῶσσα τους καὶ τὸ κάθε τι δικό τους καὶ τὰ κάνει ψεῦτες κι ἀνελεύτερους κι ἀνίκανους ἀνθρώπους στραβοκαλλιεργώντας τὴν ψυχή τους, φυτεύοντάς της γαϊδουράγκαθα κ' ἐμπνέοντάς τους ψεύτικη λατρεία πρὸς ἕνα κόσμο προγονικὸ ψεύτικον κι αὐτόνε, γιατὶ ποτέ του ὁ δάσκαλος δὲν ἔνοιωσε τἀληθινὸ ἀρχαῖο πνεμα καὶ τοὺς ἀρχαίους συγγραφέηδες.

Χτύπημα πρέπει νὰ δοθῇ καὶ στοὺς παπάδες. Οἱ Βούργαροι ἐπῆραν πάνου του; καὶ ἔνοιωσαν τὸν ἑαυτό τους χτυπώντας τοὺς Ἕλληνες παπάδες. Κ' ἔτσι μ' ἕνα σμπάρο σκότωσαν δυὸ τρυγόνια. Καὶ τὸ ἔθνος τὸ Ἑλληνικὸ πολέμησαν, πολὺ ἄδικα βέβαια, κι ἀπ' τὴ λατρεία τοῦ παπαδισμοῦ ξελευτερώθηκαν κ' ἐκάνανε ἅγια δουλιά. Κ' οἱ σημερινοί τους ἔξαρχοι μοῦ φαίνεται πὼς κάθε ἄλλο εἶναι παρὰ παπάδες.

Χτύπημα, ὅπως εἴπαμε, καὶ στὴν πλουτοκρατία δῶ στὸ λεύτερο Βασίλειο.

Ἡ ἐπανάσταση, ποὺ ἄρχισε, δὲ θὰ προκόψῃ, ἂ δὲν ἀνοιχτῇ πλατὺς δρόμος γιὰ νὰ βγῇ στὴ μέση τὸ ἀληθινὸ σημερινὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος, γεωργοί κ' ἐργάτες, μὲ τὴ γλῶσσα του, μὲ τὴν ὁρμή του, μὲ τὴ δύναμή του καὶ τὴ φυσικὴ ζωή του, νὰ νοιώσῃ τὸν ἑαυτό του, νὰ ξετινάξῃ τὴ νάρκη του καὶ νὰ περασπιστῇ τοὺς τόπους του.

29.11.909.

ΑΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΗΝ ΟΞΩΠΟΡΤΑ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Καλλιτεχνικὴ ἔκδοση τοῦ «Σεράπιου» τῆς Ἀλεξάντρειας, μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέα.

Πουλιέται στὰ γραφεῖα τοῦ «Σεράπιου» (Revue «Serapion». Alexandrie — Egypte) *φρ. 5. Γιὰ τοὺς συντρομητάδες τοῦ «Σεράπιου» καὶ τοῦ «Νουμᾶ» φρ. 3.*

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*

Γ'

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ ΠΡΙ ΝΑ ΤΑΞΙΔΕΨΟΥΜΕ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ἔχουμε νὰ περάσουμε βραδιὲς καὶ βραδιὲς στὸ χωριό. Θὰ πᾶμε καὶ κεῖ καθὼς πήγαμε στὴν Ἀκρόπολη. Ἀγνώριστοι, ἀθώρητοι, μὲ τῆς φαντασίας τὰ μαγικὰ τὰ φτερούγια. Ἐδῶ, κοντὰ στοῦ καλυβιοῦ μου τὸ λυχνάρι ἐγώ, ὕστερ' ἀπ' ἀλάκερης μέρας σκάψιμο κ' ἴδρο· καὶ μέσα στὸ νοῦ μου ἐσύ, πατριώτη, ποῦ καταδέχτηκες ν' ἀφήσῃς τόσες καὶ τόσες ἐφημερίδες μυριόγλωσσες καὶ μυριόλαλες, τόσα καὶ τόσα διαλαλημένα ρομάντσα, ποῦ σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση σκορπᾶνε ζαχαροσκέπαστες στάλες φαρμάκι, (ἂς εἶτανε τοὐλάχιστο θανάτου φαρμάκι!), τἀφίνεις ὅλ' αὐτὰ τοῦ πολιτισμοῦ τὰ ξακουστὰ χαρτολούλουδα, κ' ἔρχεσαι νὰ κοιτάξῃς λουλούδι στεγνὸ καὶ μισόψυχο τοῦ βουνοῦ, νἀκούσῃς παράξενα λόγια γέρου περιβολάρη, νὰ κρυφοπετάξῃς μαζί του στὰ θλιβερά του ταξίδια.

Ἔτσι θὰ τὸ σεριανίσουμε τὸ χωριό. Καλλίτερα ὁ νοῦς σου νὰ σὲ φέρνῃ ἐκεῖ, παρὰ τὸ κορμί σου. Μὲ τὸ κορμί σου νὰ πᾶς, θὰ σπάσουν τὰ καλομαθημένα σου πόδια. Πέτρες καὶ πέτρες! Πέτρες ποῦ στρωθήκανε μιὰ φορὰ στὰ σοκάκια του καὶ πιὰ δὲν ξεστρωθήκανε! Μόνο τὶς στρογγύλεψε ὁ καιρὸς ἀπὸ πάνω, τὶς ρίζωσε βαθιὰ ἀποκάτω, καὶ τώρα χριστιανὸς κι ἂν θέλῃ νὰ περπατήξῃ δίχως νὰ σκύβῃ, εἶναι ἀδύνατο!

Μήτε γὼ δὲν πηγαίνω πιὰ στὸ χωριό. Σὰν ἤρθα γέρος ἀπὸ τὰ ξένα, ἔμεινα στὴν πατρίδα τῆς νιότης μου μερικοὺς μῆνες. Μακάρι νὰ μὴν πήγαινα στἀγαπημένο μου τὸ χωριὸ. Στὸ Μεσοβούνι. Θὰ μένανε στὸ νοῦ μου γλυκὲς καὶ καθάριες τῆς νιότης οἱ θύμησες, ποὺ τὶς φύλαγα χρόνια καὶ χρόνια μέσα στὸ νοῦ μου στὰ ξένα, σὰν ἱερὸ φυλαχτήρι, σὰν κλωνὶ δεντρολίβανο. Πήγαινα νὰ λιγοθυμήσω, καὶ τὸ μύριζα κι ἀνασταίνομουν. Θἀπέθνησκα δίχως ἐκεῖνο.

Σὰν πρωτογύρισα, εἴμουνα σὰν τρελλός. Πετοῦσ' ἀπὸ τὴ χαρά μου. Ὁ κόσμος δὲ μὲ χωροῦσε.

Ἴσια στὸ σπίτι μας τράβηξα. Βρῆκα μεγάλο κοκκινοβαμμένο ἀρχοντόσπιτο στὸν τόπο του! Δὲν τὸ βρῆκα τὸ περιβόλι μας. Ἀπέραντη αὐλὴ ἀντὶς περιβόλι, καὶ μέσα της ζαπτιέδες! *Κονάκι* τὄκαμαν θἀγαπημένο τὸ σπίτι μας!

Πῶς ἔπεσε στὰ χέρια τῶν ἔξ' ἀπ' ἐδῶ ἀφοῦ ξενιτεύτηκα, μὴ ρωτᾶς. Σώνει νὰ ξέρῃς πὼς σὰ γύρισα πίσω καὶ τὄνοιωσαν πὼς εἶταν κληρονομιά μου, μοῦδωσαν τἀμπελοχώραφό μας αὐτὸ νὰ σωπάσω. Πῆρα τὸ χτῆμα καὶ σύχασα.

Ξεκίνησα μιὰ μέρα καὶ πῆγα στοῦ χωριοῦ τὸ Ξωκκλήσι, ποὺ εἶταν καὶ κοιμητήριο, ἴσως καὶ βρῶ τὰ μνήματα ποῦ σκέπαζαν τοὺς σκοτωμένους μου καὶ τοὺς πεθαμμένους. Εἴμουνα μόνος στὸ κοιμητήριο. Μήτε πλάκα μήτε σημάδι! Χόρτα κι ἀγριολούλουδα πέρα πέρα! Μὰ ἤξερα σὲ ποιὰ γωνιὰ εἶταν οἱ τάφοι τους, καὶ στάθηκα κεῖ. Στάθηκα καὶ παρακαλοῦσα κανένα φάντασμα νὰ κατέβῃ καὶ νὰ μοῦ πῇ πὼς τὸ ξέρουν πὼς γύρισα, πὼς εἴμουν κοντά τους, πὼς ἤθελα νὰ εἶμαι ἀκόμα κοντήτερα, ἀκόμα βαθύτερα. Τί νὰ ζῶ, τί νὰ περιμένω πιὰ τώρα! Τὴν ἀνεμοσκόρπισα τὴ ζωή μου!

Καὶ καθὼς κοίταζα τοὺς τάφους συλλογισμένος, θἄρρεψα πὼς ἄκουσα φωνὴ ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς γῆς καὶ μοῦ ἔκραζε: «Παιδί μου, κρῖμα, κρῖμα στὰ χρόνια σου! Δὲ θὰ γυρίσουν τὰ χρόνια σου πιά! Τίποτε, τίποτε δὲ μᾶς ἔκαμες! Πάει πιὰ τώρα! Κατέβα καὶ σὺ κάτω στὴ μαύρη τὴ γῆς. Ἔλα νὰ σμίξῃς τὰ κόκκαλά σου μὲ τὰ δικά μας!»

—«Ὄχι, ὄχι», κράζει ἄξαφνα ἄλλη βαθύτερη φωνὴ παραπέρα, «ὄχι ἀκόμα, ἀκόμα νὰ μὴν κατέβῃς! Πήγαινε στὸ χωράφι, πάρε τὸ σκαλιστήρι καὶ σκάλιζε, σκάλιζε! Δὲν εἶσουν ἐσὺ γεννημένος γιὰ ξενιτειές· μήτε γιὰ τουφέκι δὲν εἶσουν. Τὸ δικό σου τὸ μπαρούτι εἶναι μὲς στὴν καρδιά σου, καὶ τὸ βάλι στὴν ἄκρη τῆς πέννας σου, [illegible], τρεχά στὸ καλύβι, καὶ σκάλιζε μὲ τὴν πέννα σου. Ἕνας χρόνος τῆς πέννας ἀξίζει πενῆντα φωτιὰ καὶ μπαρούτι. Τρέχα, πρὶ νὰ σὲ κατεβάσῃ ὁ χάρος καὶ σένα!

Κ' ἔσυρα κ' ἤρθα στὸ καλύβι μὲ νέα ζωὴ καὶ μ' αἷμα καινούριο. Σὰ νἄνοιωθα πὼς γύρισε πίσω ἡ νιότη μου. Σφίγγω τώρα τὰ δόντια μου νὰ μὴν πεθάνω πρὶ νὰ κάμω τοῦ γέρου τὸ θέλημα.

Πᾶμε, πᾶμε μαζὶ στὸ χωριό· ἐκεῖ ποῦ γεννιέται

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 353.

καὶ τοῦ Θανάτου.

Τὸν ἀγκάλιασε σφιχτὰ σφιχτά, ἀπάνω στὰ στήθια της, σὰ νἄθελε νὰ μὴν τῆς φύγει. Σὰ νἄθελε νὰ τόνε κλείσει μέσα σ' ἕνα κόσμο τριανταφυλλένιο καὶ κουκλίστικο, κυκλοπερισφιγμένο ἀπὸ τὰ μπράτσα της.

— Ἄφηνέ με! Ἄφηνέ με!

Ἔνοιωσε τὸν τριανταφυλλένιο κίντυνο ὁ Ὀρέστης κ' ἔλυσε τὰ μπράτσα τὰ ζεστὰ κ' ἔσπρωξε τὴ γυναίκα μακριά του.

— Ἄφηνέ με! Τὰ μπράτσα σου εἶναι πολὺ μικρὰ καὶ δὲ χωρεῖ μέσα τους ἡ ψυχή μου. Ἄφηνέ με! Ἡ ἠρεμία σου κ' ἡ ὑποταγὴ στενεύουν καὶ πνίγουν τὴ ζωή μου. Κι θέλω ἐγὼ νὰ φουρτουνιάσουνε τὰ νεῦρα μου καὶ νὰ ὁρμήσει καὶ νὰ χυθεῖ σὰν καταράχτης ἡ ζωή μου ἐμένα!

Ἐσὺ μὲ κοιμίζεις, ἐσὺ μὲ σέρνεις στὴν πνιχτικιὰν ἠρεμία τοῦ σπιτιοῦ καὶ ζώνεις μου τὸ μέτωπο μὲ τὸ στενὸ σιδερένιο στεφάνι τῆς φριχτῆς μετριότητας. Ὄχι! ὄχι! ὅ,τι κι ἂν λές θὰ πνίγει με πάντα ἡ ἀηδεία τῶν νοικοκυρίστικων κατωφλιῶν κ' οἱ πόρτες οἱ διπλομανταλωμένες ποὺ φυλακίζουν καὶ σκλαβώνουνε τὰ ὄνειρα καὶ γυροτραφίζουνε μὲ ἀψηλοὺς τοίχους, μὲ κληματαριὲς καὶ μὲ νούμερα κοπάδια, κοπάδια τὶς ζωές!..

Ἀ! καὶ θὲς νὰ μὲ σκλαβώσεις καὶ μένα! Καὶ θὲς νὰ μὲ τραβᾶς στὶς ἐκκλησιὲς καὶ νὰ μὲ κλειδώνεις στὴν κάμερα. Χχχχά!

Τὴν ἔσπρωξε πέρα τὴ δύστυχη Χρυσούλα καὶ τὸ γέλοιο του γέμισε τὴν κάμερα φριχτὸ καὶ σπαραγμένο κι ἀνήλεο.

Κ' ἔβγαλε ψιλὴ φωνὴ ἡ Χρυσούλα κ' ἔκρυψε τὸ πρόσωπό της μέσα στὰ χέρια της. Καμιὰ πιὰ ἐλπίδα!

(—Ὦ! νἄχα τὴ δύναμη νὰ πεταχτῶ στὰ πόδια μου, νὰ παραμερίσω τὰ τραπέζια, τὶς καρέκλες, τὸ γραφεῖο σου, τὸν καναπὲ καὶ νὰ σκίσω τὴ ρόμπα μου καὶ νὰ τὴ ρήξω ἀπὸ τὸ παράθυρο στὶς λάσπες κάτω τοῦ δρόμου καὶ ν' ἀρχίσω μπροστά σου, τὸ μακάβριο χορὸ τῆς Ἀγάπης. Πιασμένες ἀπὸ τὰ μαντήλια τὰ δακριομουσκεμένα μου ἡ νιότη κ' ἡ ὀμορφιά μου, κ' ἡ τιμὴ κ' ἡ ντροπαλοσύνη κ' ἡ χαρά μου. Καὶ τὰ κόκκαλά τους θὰ τρίζουν καὶ θὰ γελοῦνε τὰ σαγόνια τους καὶ θὰ σὲ κυτάζουν μὲ τὶς τρύπες τῶν ματιῶν τους καὶ θ' ἀρχίζω ἐγὼ τὸ τραγούδι, κι αὐτὲς θὰ λὲν τὸ τσάκισμα καὶ θὰ σὲ ζώνουν ὅλο καὶ πιὸ στενά, ὅλο καὶ πιὸ στενὰ ὡσότου κράξει ὁ πετεινός.

Ἀ! τὰ μπράτσα μου εἶνκι μικρὰ καὶ δὲν μποροῦν νὰ χωρέσουν τὴ ζωή σου! Ἀ! τὰ χείλια μου ξεραθήκανε χωρὶς αἷμα, χωρὶς φιλί... Μάδησες στὰ δάχτυλά σου ἕνα ἕνα τὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς μου. Τὸ κορμί μου φροῦτο εἶναι ποὺ ἔστιψες ἀπάνω στὸ στόμα σου καὶ τοὔπιες ὅλο τὸ χυμὸ καὶ τώρα ἀνοίγεις τὸ παράθυρο καὶ τὸ ρήχνεις ὄξω. Ἀ! καστανιέτες! καστανιέτες! Καὶ ντακούλια θεόρατα κ' ἕνα τέφι μὲ κουδούνια κ' ἐγὼ θὰ πηγαίνω μπροστὰ κι αὐτὲς θὰ σέρνουν πίσω, ὡσότου κράξει ὁ πετεινός!

Ἀ! Θέ μου! τί ἔκαμα ἐγὼ καὶ τυραννιοῦμαι τόσο!)

Σωρειάστηκε κάτω ἡ δύστυχη Χρυσούλα κ' ἔκρυψε μέσα στὰ γόνατά της τὸ πρόσωπο. Καμιὰ πιὰ ἐλπίδα! Κι ὅταν ὁ Ὀρέστης σηκώθηκε καὶ πῆρε τὸ καπέλο του κι ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ κατέβηκε τὶς σκάλες κ' ἔφυγε, οὔτε κουνήθηκε ἡ Χρυσούλα, οὔτε ἄπλωσε τὸ μπράτσο της ἡ Χρυσούλα νὰ τόνε σταματήσει.

VI

Στὰ θεμέλια τῆς ψυχῆς μας εἶναι κρυμένες σὰ δυναμίτιδα κάποιες μας ἰδιότητες, τόσο φριχτὲς